

คำชี้แจง

การปรับปรุงดัชนีราคาผู้บริโภค ปีฐาน ๒๕๕๔

กระทรวงพาณิชย์ โดยสำนักสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า เป็นหน่วยงานที่จัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคเผยแพร่เป็นประจำทุกเดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้วัดภาวะค่าครองชีพของประชาชนและอัตราเงินเฟ้อของประเทศ ซึ่งได้มีการพัฒนาปรับปรุงฐานการคำนวณเงินเฟ้อเป็นประจำต่อเนื่องทุกๆ ๔ - ๕ ปี ในปี ๒๕๕๖ ได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการคำนวณเงินเฟ้อ จากปี ๒๕๕๐ เป็นปี ๒๕๕๔ ซึ่งเป็น การพัฒนาปรับปรุงครั้งที่ ๙ นับตั้งแต่เริ่มใช้ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของ สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงสร้างน้ำหนักค่าใช้จ่ายและรายการสินค้าในการคำนวณ เพื่อให้ดัชนีมีความทันสมัย สอดคล้องกับรูปแบบการบริโภคตามการสำรวจ และเพื่อให้เป็นไปตาม มาตรฐานสากล ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีการปรับฐานการคำนวณเงินเฟ้อเป็นประจำทุก ๔ - ๕ ปี และเป็นไปตามมติเห็นชอบของคณะกรรมการพัฒนาการจัดทำดัชนี ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐ และภาคเอกชน ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ธนาคารกสิกรไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยและสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) เป็นต้น

ตารางแสดงปีที่มีการปรับปีฐานดัชนีราคาผู้บริโภค

ครั้งที่	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
ปีฐาน	๒๕๑๙	๒๕๒๔	๒๕๒๙	๒๕๓๓	๒๕๓๗	๒๕๔๑	๒๕๔๕	๒๕๕๐	๒๕๕๔
จำนวนรายการ	๒๑๔	๒๑๖	๒๓๘	๒๔๘	๒๖๐	๓๒๖	๓๗๔	๔๑๗	๔๕๐

การดำเนินการ สำนักสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า ได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการคำนวณเงินเฟ้อชุดใหม่และจะเริ่มใช้คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค ปีฐาน ๒๕๕๔ ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๖ โดยเริ่มเผยแพร่ในวันทำการแรกของเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ทั้งนี้ได้มีการพัฒนาปรับปรุงน้ำหนักรายการสินค้าพื้นที่แหล่งจัดเก็บข้อมูล และตัวอย่างสินค้าของกรุงเทพมหานคร - ปริมณฑลและภูมิภาค ๔ ภาค เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน และรูปแบบการใช้จ่ายของครัวเรือนรวมถึงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไป ปีฐาน ๒๕๕๔

๑.๑ การปรับปรุงลักษณะของครัวเรือนดัชนี

- ที่ตั้งของครัวเรือน

ที่ตั้งของครัวเรือน สำหรับดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปกำหนดที่ตั้งครัวเรือนในเขตเทศบาลของ กรุงเทพมหานคร - ปริมณฑล และภูมิภาค ๔ ภาค

- ขนาดของครัวเรือน

ขนาดของครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือน ๑ - ๕ คนต่อครัวเรือน ตามผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี ๒๕๕๔ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

- รายได้ประจำของครัวเรือน

ในการกำหนดรายได้ของครัวเรือนดัชนีคำนึงถึง ความครอบคลุม (Coverage) และความกลมกลืนของรูปแบบในการบริโภค (Homogeneity) ของครัวเรือนดัชนี โดยในการกำหนดรายได้ขั้นสูงสุดของครัวเรือนดัชนีได้ตัดครัวเรือนเดซิล์ที่ ๑๐ ซึ่งมีรายได้ครัวเรือนถึงร้อยละ ๔๑.๔๘ ของครัวเรือนทั้งหมดออกไป เนื่องจากผู้บริโภคกลุ่มนี้มีรายได้และรูปแบบในการบริโภคที่แตกต่างจากผู้บริโภคกลุ่มอื่นมากสำหรับการกำหนดกรอบรายได้ของครัวเรือนผู้บริโภคจะนำข้อมูลค่าแรงขั้นต่ำมาพิจารณาประกอบด้วยรวมทั้งระดับของความยากจน เพื่อให้สะท้อนการครองชีพของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น

- ลักษณะของครัวเรือนดัชนีผู้บริโภคทั่วไปเปรียบเทียบปีฐาน ๒๕๕๐ และปีฐาน ๒๕๕๔

กรอบครัวเรือนดัชนี	ปี ๒๕๕๐	ปี ๒๕๕๔
๑. ที่ตั้งของครัวเรือน	ในเขตเทศบาล กรุงเทพมหานคร - ปริมณฑล และภูมิภาค ๔ ภาค	ในเขตเทศบาล กรุงเทพมหานคร - ปริมณฑล และภูมิภาค ๔ ภาค
๒. ขนาดของครัวเรือน	๑ - ๕ คน	๑ - ๕ คน
๓. รายได้ประจำของครัวเรือน	๙,๐๐๐ - ๕๕,๐๐๐ บาท/เดือน	๑๐,๐๐๐ - ๖๐,๐๐๐ บาท/เดือน

๑.๒ การปรับปรุงน้ำหนัก (Weight) และรายการสินค้า

การปรับปรุงน้ำหนักและรายการสินค้า เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค การกำหนดรายการสินค้า และบริการที่เป็นตัวแทนสำหรับการคำนวณดัชนี ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายเพื่อกำหนดน้ำหนักค่าใช้จ่ายให้กับแต่ละรายการสินค้าตัวแทนที่ครัวเรือนบริโภค อุบโภาค ซึ่งจะแสดงถึงความสำคัญเปรียบเทียบของการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้านั้นๆ

สำหรับครัวเรือนดัชนี ในปีฐาน ๒๕๕๔ ได้กำหนดรายได้ไว้ระหว่าง ๑๐,๐๐๐ - ๖๐,๐๐๐ บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ซึ่งปีฐานเดิมปี ๒๕๕๐ กำหนดรายได้ระหว่าง ๙,๐๐๐ - ๕๕,๐๐๐ บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มครัวเรือนดัชนีมีรายได้อยู่ในระดับเดียวกัน และเพื่อให้ได้รูปแบบการใช้จ่ายในการบริโภคที่ใกล้เคียงกันของครัวเรือน ดัชนีชุดใหม่ได้มีการปรับปรุงน้ำหนักที่ใช้ในการคำนวณ ดังนี้

สัดส่วนน้ำหนักค่าใช้จ่ายดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ปีฐาน ๒๕๕๔

หมวด	สัดส่วนค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)		เพิ่ม/ลด
	ปี ๒๕๕๐	ปี ๒๕๕๔	
รวมทุกรายการ	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	-
● หมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์	๓๓.๐๑	๓๓.๔๘	๐.๔๗
● หมวดสินค้าอื่นๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่ม	๖๖.๙๙	๖๖.๕๒	-๐.๔๗
- หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	๒.๙๖	๓.๐๖	๐.๑๐
- หมวดเคหสถาน	๒๓.๔๘	๒๔.๑๔	๐.๖๖
- หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล	๖.๘๗	๖.๕๔	-๐.๓๓
- หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร	๒๖.๘๐	๒๕.๕๕	-๑.๒๕
- หมวดการบันเทิง การอ่าน การศึกษาและการศาสนา	๕.๒๑	๖.๐๓	๐.๘๒
- หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	๑.๖๖	๑.๒๐	-๐.๔๖

จากตารางเปรียบเทียบน้ำหนักค่าใช้จ่ายปีฐาน ๒๕๕๐ และปีฐาน ๒๕๕๔

สัดส่วนค่าใช้จ่ายหมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ สูงขึ้น ๐.๔๗ เป็นการสูงขึ้นของ

- ข้าว แป้งและผลิตภัณฑ์จากแป้ง   สูงขึ้นร้อยละ ๐.๕๖   ได้แก่ ข้าวสารเจ้า ข้าวสารเหนียว
- เนื้อสัตว์ เป็ดไก่ และสัตว์น้ำ   สูงขึ้นร้อยละ ๐.๖๒   ได้แก่ เนื้อสุกร ไก่สด ปลาและสัตว์น้ำ
- ผักและผลไม้   สูงขึ้นร้อยละ ๐.๐๕   ได้แก่ ผักสดแปรรูปและอื่นๆ

สัดส่วนค่าใช้จ่ายหมวดอื่นๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่ม ลดลง ๐.๔๗ เป็นการลดลงของ

- พาหนะการขนส่งและการสื่อสาร   ลดลงร้อยละ ๑.๒๕   ได้แก่ ค่าโดยสารสาธารณะ และการสื่อสาร
- ตรวจรักษา และบริการส่วนบุคคล   ลดลงร้อยละ ๐.๓๓   ได้แก่ ค่าตรวจรักษา และยา
- ยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์   ลดลงร้อยละ ๐.๔๖   ได้แก่ บุหรี่

๑.๓ การปรับปรุงรายการสินค้า

รายการสินค้าที่ใช้คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ปีฐาน ๒๕๕๔ มีทั้งหมด ๔๕๐ รายการ เพิ่มขึ้นจากปีฐาน ๒๕๕๐ ซึ่งมี ๔๑๗ รายการ คิดเป็นรายการที่ปรับเพิ่มขึ้นตามโครงสร้างใหม่ ๗๓ รายการ และเป็นรายการที่ตัดออกจากโครงสร้างปีฐานเดิม ๔๐ รายการ สรุปรายการที่เพิ่มขึ้นทั้งสิ้น ๓๓ รายการ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ)

สรุปรายการสินค้าและบริการที่ใช้เป็นตัวแทนในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคของกรุงเทพมหานคร - ปริมาณพล และภูมิภาค ๔ ภาค ดังนี้

เปรียบเทียบจำนวนรายการสินค้าและบริการของดัชนีราคาผู้บริโภคปีฐาน ๒๕๕๔ กับปีฐาน ๒๕๕๐

ภาค	รายการใหม่ ปีฐาน ๒๕๕๔	รายการเดิม ปีฐาน ๒๕๕๐	จำนวนรายการ ที่เปลี่ยนแปลงสุทธิ
กรุงเทพมหานคร – ปริมณฑล	๔๒๘	๓๖๘	๖๐
ภาคกลาง	๔๒๖	๓๗๘	๔๘
ภาคเหนือ	๔๒๐	๓๘๖	๓๔
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๔๒๓	๓๗๖	๔๗
ภาคใต้	๔๒๖	๓๗๕	๕๑
ประเทศ	๔๕๐	๔๑๗	๓๓

รายการสินค้าและบริการของประเทศปีฐาน ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้น ๓๓ รายการ ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคที่มีเสถียรภาพมากขึ้น เนื่องจากการกระจายน้ำหนักของรายการสินค้าให้กับรายการสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น

๑.๔ การปรับปรุงหมวดสินค้าและบริการ

โครงสร้างดัชนีราคาผู้บริโภค ประกอบด้วย ๗ หมวด ดังนี้

- ๑) หมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์
- ๒) หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า
- ๓) หมวดเคหสถาน
- ๔) หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล
- ๕) หมวดพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร
- ๖) หมวดการบันเทิง การอ่าน การศึกษา และการศาสนา
- ๗) หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

รายการสินค้าต่างๆ ในหมวดย่อยได้ปรับปรุงตามโครงสร้างการจำแนกรายการสินค้าและบริการตามวัตถุประสงค์ (Classification Of Individual Consumption by Purpose : COICOP) ซึ่งกำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ สำหรับให้ประเทศสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงสร้างดัชนีราคาผู้บริโภคในประเทศของตน และเพื่อให้การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคของแต่ละประเทศมีมาตรฐานและแนวทางเดียวกัน และสามารถเปรียบเทียบหมวดสินค้าต่างๆ ของแต่ละประเทศได้ชัดเจน

๑.๕ สัดส่วนครัวเรือนของดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ในแต่ละภูมิภาค

เปรียบเทียบสัดส่วนครัวเรือนในแต่ละภูมิภาคที่ใช้ถ่วงน้ำหนัก สำหรับคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปของประเทศ ระหว่างปี ๒๕๕๐ กับปี ๒๕๕๔

ภาค	สัดส่วนครัวเรือน (ร้อยละ)	
	ปี ๒๕๕๐	ปี ๒๕๕๔
กรุงเทพมหานคร - ปริมณฑล	๔๖	๓๖
ภาคกลาง	๑๙	๒๑
ภาคเหนือ	๑๐	๑๔
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๔	๑๗
ภาคใต้	๑๑	๑๒
ประเทศ	๑๐๐	๑๐๐

๑.๖ การปรับปรุงพื้นที่จัดเก็บข้อมูล

ปีฐาน ๒๕๕๔ ได้ดำเนินการเพิ่มพื้นที่จัดเก็บข้อมูลจากปีฐาน ๒๕๕๐ ซึ่งมีอยู่ ๔๑ จังหวัด โดยเพิ่มจังหวัดตัวแทนการจัดเก็บข้อมูลราคาสินค้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีก ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดนครพนม รวมเป็นจังหวัดตัวแทนที่ใช้คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ปีฐาน ๒๕๕๔ ทั้งสิ้น ๔๓ จังหวัด โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มจากปีฐาน ๒๕๕๐ ร้อยละ ๔.๘๘

พื้นที่จัดเก็บข้อมูลปีฐาน ๒๕๕๔ ประกอบด้วย

ส่วนกลาง ๔ จังหวัด	กรุงเทพมหานคร - ปริมณฑล (นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี)
ภาคกลาง ๑๑ จังหวัด	พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ปราจีนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี
ภาคเหนือ ๙ จังหวัด	นครสวรรค์ ตาก แพร่ เชียงใหม่ เชียงราย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ น่าน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๐ จังหวัด	นครราชสีมา ขอนแก่น สุรินทร์ อุบลราชธานี หนองคาย อุตรธานี ศรีสะเกษ มุกดาหาร ร้อยเอ็ด นครพนม
ภาคใต้ ๙ จังหวัด	นครศรีธรรมราช กระบี่ ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี ระนอง สงขลา ตรัง ยะลา นราธิวาส

๒. ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน ปีฐาน ๒๕๕๔

ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน คือ ดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไปที่หักรายการสินค้ากลุ่มอาหารสด (ซึ่งมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงบ่อยและเป็นลักษณะตามฤดูกาล) และสินค้ากลุ่มพลังงาน (ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของนโยบายการเงิน) ออกไป เหลือแต่รายการสินค้าที่ราคาเคลื่อนไหวตามกลไกตลาด เพื่อวัดเงินเพื่อพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจ

รายการสินค้าที่ใช้คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานหรืออัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน (Core Consumer Price Index) หรืออัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (Core Inflation) ของประเทศปีฐาน ๒๕๕๔ สินค้าที่ใช้คำนวณมีจำนวน ๓๑๒ รายการ จากจำนวนรายการสินค้า ๔๕๐ รายการของสินค้าในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ปีฐาน ๒๕๕๔ เป็นหลัก โดยตัดรายการสินค้าประเภทอาหารสดและพลังงานออก รายการสินค้าที่ตัดออก มีทั้งสิ้น ๑๓๘ รายการ สัดส่วนค่าใช้จ่ายของสินค้ากลุ่มอาหารสดและพลังงาน ที่หักออกคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๙๑ ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนในปี ๒๕๕๔ โดยกลุ่มอาหารสด คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๑ และกลุ่มพลังงาน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๐ มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ รายการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน

หมวด	จำนวนรายการ		รายการเพิ่ม/ลบ
	ปีฐาน ๒๕๕๐	ปีฐาน ๒๕๕๔	
ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป	๔๑๗	๔๕๐	๓๓
ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน	๓๐๐	๓๑๒	๑๒
● กลุ่มอาหารสดและพลังงาน	๑๑๗	๑๓๘	๒๑
- อาหารสด	๑๐๘	๑๒๗	๑๙
- พลังงาน	๙	๑๑	๒

๒.๒ โครงสร้างดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน

หมวด	สัดส่วนค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)		สัดส่วน เพิ่ม/ลด
	ปีฐาน ๒๕๕๐	ปีฐาน ๒๕๕๔	
ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน	๗๕.๔๖	๗๓.๐๙	-๒.๓๗
● กลุ่มอาหารสดและพลังงาน	๒๔.๕๔	๒๖.๙๑	+๒.๓๗
- อาหารสด	๑๔.๖๑	๑๕.๕๑	+๐.๙๐
- พลังงาน	๙.๙๓	๑๑.๔๐	+๑.๔๗